

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יצחק פרידמן מבוהוש זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי שלום יוסף פרידמן משפיקוב זצוק"ל (נסתלק י"ד אב (תשנ"ב))

יהודי הדור בלבשו נקש על דלתו של רבינו הקדוש מבוהוש זצוק"ל, בשדרות רוטשילד 112 בתל אביב. הרבנית הצדקנית פתחה את הדלת וקבלה את פניו בסבר פנים יפות, ושאלה לרצונו. האיש כחכר קלות בגרונו ואמר: "ברצוני לבקשכם טובה קלה, הילדים הדרים בבנין מגוריי, קורעים את המכתבים שאני מקבל, ברצוני לשאול אם אוכל לבקש משולחי המכתבים, שמהיום ישלחו את המכתבים לכתובת שלכם, ואני אבוא לקחת מכאן את הדואר שיגיע על שמי". הרבנית שכבר עשרות ומאות פעמים בחייה סיכנה את נפשה בעבור הזולת, לא חשבה הרבה על בקשה קלה שכזו, וענתה מיד, "מה השאלה, דואי, ונשמור בעבורך את המכתבים בשמחה רבה".

למחרת דפק שוב היהודי בדלת, ובירר אם כבר הגיע מכתב בעבורו. "עדיין לא", נענתה הרבנית. כעבור יום, הופיע שוב היהודי לשאול אם הגיע מכתב. אך לא, לא הגיע מכתב. וכך במשך מספר ימים הגיע היהודי בכל יום לדרוש את מכתביו, שמשום מה התמהמהו מלהגיע.

הרבנית כבר החלה לחשוש שדבר מוזר קורה כאן, ונכנסה אל בעלה רבינו מבוהוש, וסיפרה לו כל דבר המעשה, ברצונה לשמוע חוות דעתו הקדוש. רבינו שהיה אוהבן ולבין של ישראל, לא היה צריך להרהר יותר מרגע קל, ואמר, "ברור לי, שאותו יהודי פשוט רעב, ורק בשביל זה הוא דופק כל יום בדלת, כדי שיזמינו אותו לארוחה משביעה".

למרות שהרבנית היתה אמונה כל ימי חייה על מצות הכנסת אורחים בהידור רב, אך כאן תהתה בקול ושאלה, איך אוכל לשאול לאדם הלבוש בהידור רב כל כך אם הוא רעב, ואם הוא רוצה לאכול משהו, הוא הרי יפגע מאד. "העצה פשוטה" - נענה רבינו, מחר כשיבוא אותו יהודי, תגידי לו שאולי הדוור עדיין לא עבר היום, ולכן כדאי שיכנס לבית וימתין מספר דקות. כשאורח נמצא בבית וממתין, זה כבר מן הנימוס להציע לו קפה ומזונות, וההמשך כבר יבוא לבד...

כמוכן שלמחרת עשתה הרבנית כדברי רבינו, ואכן היהודי לא התנגד לטעום קפה ומזונות, שבהמשך נהפך לארוחה קבועה, ובכל יום ויום הגיע היהודי לאכול ארוחת צהריים בבית רבינו - כמו יהודים רבים אחרים, כשהרבנית טורחת להכין ולהגיש בעבורם את המזון, תוך שהוא שוכח כלל, לדרוש ולשאול אם הגיע דואר עבורו... זהו דוגמא אחת מיני רבות, על האהבת ישראל שיקדה בעצמותיו של רבינו ז"ע, ודקות הבחנתו במה שחסר לזולת.

ההתרגשות של רבינו בביתו של הרבי הקדוש מצאנו זצוק"ל

והנה בין לגבי הזכר לחורבן ובין לגבי נכסי הגר, אומר אותן אמורא רב חסדא, שאמה על אמה הוא **כנגד הפתח**. ועל פי זה העליתי לדינא, שכשם שלגבי נכסי הגר אומר הרשב"ם להדיא, שהכוונה הוא "**בכותל שכנגדו**", דשם נראה יותר לנו, שהוא הדין לגבי האמה על אמה שעושים זכר לחורבן, שצריך גם כן להיות "**נוכח הפתח**". ואכן כך נהגתי בפועל בשיבת חכמי לובלין, שהשארתי את הזכר לחורבן נוכח הפתח. וברוך השם עכשיו הנני רואה שכוונתי בזה לדעתו הגדולה של רבינו הקדוש מצאנו זצוק"ל, כמו שאני רואה כאן בביתו הקדוש, שהאמה על אמה הוא נוכח הפתח.

ומסיים הרבי הקדוש מצעשינוב את סיפורו, שבאמת במהרש"א (ב"ב ס:): כבר רואים, שהוא מדמה את הענין של אמה על אמה, הכתוב אצל נכסי הגר, לענין של אמה על אמה הכתוב אצל הזכר לחורבן.

שר התורה מבין את הפיוט על פי דברי התוספות בדף היומי שלנו

כשהייתי לפני הרבה שנים בשבת קודש בלונדון, הזלתי דמעה בשעת רעוא דרעיון בית המדרש סאטמאר, כשקבוצה של ילדים שרו שם ברגש רב, ו**זיכרו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות**. שואל שר התורה מרן הרב מטשעביץ זצוק"ל על לשון הפיוט, למה הכתוב דוקא לשון של ראייה, וזיכרו **לראות**, למה לא כתוב **ויזכרו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות**, למה כתוב דוקא הלשון ראייה - **לראות**.

ענה גאון ישראל מרן הטשעבינער רב זצוק"ל, תשובה מהתוספות בדף היומי שלנו (ב"ב נט), דהנה הנמרא אומרת במסכת בבא מציעא (פה), כל שהוא תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם, שנאמר (ישעיה נט, כא) ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם. מאי אמר ה', אמר הקדוש ברוך הוא, אני ערב לך בדבר זה. מאי מעתה ועד עולם, אמר רבי ירמיה, מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה.

ומחדש התוספות בדף היומי שלנו (ד"ה והחוט המשולש), שזה דוקא כששלשתן ראו זה את זה, דהיינו שהסבא התלמיד חכם ראה את בנו התלמיד חכם ואת נכדו התלמיד חכם, אזי יש הבטחה זו, ששוב אין התורה פוסקת מהם לעולם.

הסביר רבינו, שעל פי זה מובן הפיוט, בדוקא מבקשים וזיכרו **לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות**, כי דוקא כשכל השלשה דורות של תלמידי חכמים רואים זה את זה, אזי זוכים להבטחה ששוב אין תורה פוסקת מזרעם לעולם.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ב דף נט, כ"ג אדר תשע"ז)

הרבי של כלל ישראל פוסק הלכה למעשה מדברי הרשב"ם בדף היומי שלנו

נספר סיפור נפלא מהרבי של כלל ישראל, ראש ישיבת חכמי לובלין, מייסד לימוד הדף היומי, מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל, שחידש הנהגה למעשה על פי דברי הרשב"ם בדף היומי שלנו. וכך סיפר הרבי הקדוש רבי שלום יחזקאל שרגא מצעשינוב זצוק"ל: פעם כשביקר רבינו רבי מאיר שפירא בעיירה צאנז, הלך לבקר אצל זקנתי הצדקת מרת נחמה רובין ע"ה, בתו של הרבי הקדוש הדברי חיים מצאנז זצוק"ל, שזכתה לגור בבית אביה הקדוש לאחר הסתלקותו.

והנה כשרך דרך רבינו רבי מאיר שפירא במפתח הבית, וראה שיש נוכח הפתח, אמה על אמה קלוף מן הסידי, נעצר ושאל בהתרגשות, מי עשה זאת. השיבה זקנתי, שאביה הקדוש מצאנז עשה זאת בידי הקדושים בעצמו. כששמע כך רבינו נענה ואמר בשמחה, ברוך שכוונתי לדעתו הגדולה והקדושה.

ורבינו הסביר: בשולחן ערוך (או"ח סי' תקס"א) נפסק, משחרב בית המקדש, תקנו חכמים שהיו באותו הדור, שאין בונים לעולם בנין מסוייד ומכוייר כבנין המלכים, אלא טח ביתו בטיט וסד בסיד, ומשייר מקום אמה על אמה **כנגד הפתח** בלא סידי. ויש בזה מבוכה גדולה בפרי מגדים ובשערי תשובה, מה הכוונה **"כנגד הפתח"**, האם נוכח הפתח, או סמוך לפתח, או למעלה מהפתח, או רחוק מהפתח.

והנה כשגמרתי בסייעתא דשמיא לבנות את בנין הישיבה - ישיבת חכמי לובלין, לא ידעתי באיזה מקום להניח את האמה על אמה מקולף. עד שפשטתי את מבוכת הפוסקים על דעותא דנפשאי, שהכוונה של **"נגד הפתח"**, הוא **נוכח הפתח**. דהנה מקור דברי השולחן ערוך, הוא במסכת בבא בתרא (דף ט:), **סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מיעוט, וכמה, אמר רב יוסף אמה על אמה, אמר רב חסדא כנגד הפתח**. והרשב"ם אינו מבאר מהו **כנגד הפתח**.

אמנם כמה דפים לפני זה בדף היומי שלנו (ב"ב נג:), אומר הרשב"ם על מה שכתוב בגמרא, **אמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר, המוצא פלטרין בנכסי הגר, וסד בהן סיד אחד או כיוור אחד, קנאן. וכמה, אמר רב יוסף, אמה. אמר רב חסדא, וכנגד הפתח**. מבאר הרשב"ם, המוצא בנכסי הגר פלטרין בניין שאין חסר שם כלום, ואין לו מה לחדש בה שתהיה לו חזקה. וסד בהן סיד, טיח בסיד. או כיוור, ציורין מחוקקין על הקיר, קנאן בקנין חזקה. וכמה הוי יפוי להחזיק, **אמה, וכנגד הפתח - דרך כניסת פתח הבית בכותל שכנגדו**, דשם נראה יותר לנו, אבל במקום אחר בבית צריכים לסייד יותר מאמה.

שלשה דורות של תלמידי חכמים

בשבת קודש, שבת פרשת חוקת, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא. הפסוק (במדבר יז, ז) **ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי ולקחו לטמא**, בן אדם רוצה לקחת את עצמו לצאת משערי הטומאה ולהיכנס לשערי הקדושה, מה הפתרון לזה, **ונתן עליו מים חיים**, אין מים אלא תורה, בזכות לימוד התורה יזכה להיטרה מטומאתו ולהתקדש בקדושת התורה. ואיך הוא יכול לזכות שההתעוררות תחזיק מעמד זמן רב, **אל כלי**, על ידי שיכניס את ההתעוררות לכלי של מצוה. כידוע דברי הקדושת לוי (שבועות) שמביא דברי הרמב"ן (האמונה והבחון פ"ט) על הפסוק בשיר השירים (ב, ז), **אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ**, כשמגיע לאדם התעוררות של יראה ואהבה לבוא ברוך הוא, תיכף ומיד יעשה לזה כלי, יעשה מצוה או יתן צדקה או ישב ללמוד, כי ההתעוררות שבא לאדם, הוא אור שנשפך עליו מלמעלה, וזה נקרא נשמה, והאדם צריך להלביש את זה בגוף, כדי שיהיה לזה קיום לעולם. וזהו כוונת הפסוק, **אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ**, חפץ הוא מלשון חפץ וכלי, ההתעוררות אהבה שבא לאדם, יש להניח תיכף ומיד בכלי, למען יעמוד ימים רבים.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (קיא, טו), אנחנו גם מתפללים את זה בהלל, קול רנה וישועה באהלי צדיקים. אתמול ביום שני בשבת ט"ז לחודש תמוז, זכית להשתתף בשבע ברכות האחרון, של נכדו חביבו של הצדיק, הוד כ"ק מרן הרבי מצאנז שליט"א.

החתן המופלג בתורה ביראת שמים טהורה, לוי יצחק הלברשטאם שליט"א, בנו של הרב הגאון המרביץ תורה רבי אהרן יוסף שליט"א, נכדו של ידידי איש האשכולות רבי שמואל שליט"א. הכלה בת הראש ישיבה הידוע, רבה של קהילת צאנז בארה"ב, שמו הולך לפניו.

אני משתוקק תקופה ארוכה לבוא למרן הרבי מצאנז שליט"א. ידידי רבי שמואל הלברשטאם שליט"א הביא אותי לפני כמה שנים, לשבת יומא דהילולא קדישא, של עמוד צלותהון דישראל, מרן הרבי הקדוש השפע חיים מצאנז צוק"ל, בצילו של הוד כ"ק מרן הרבי שליט"א, שבת שאני לא ישכח בס"ד כל החיים, והלואי שאזכה לבוא עוד בס"ד. הרבי שליט"א מעיין המתגבר בתורה, אומר פשעטיל, ומי שלא זכה לראות ולשמע את הפשעטיל, לא יבין מה הכוונה, 'שש ושמוח ומתענג בתלמודו', כלשון קדשו של שר התורה מרן הרבי הקדוש בעל האבני נזר מסוכטשוב צוק"ל, בהקדמה לספרו אגלי טל.

ואם חשבתי שיש רק פשעטיל, טעיתי, יש גם תורה, כמה פעמים בשבת קודש דברי אלקים חיים, בבחינת אם הרב דומה למלאך ה', תורה יבקשו מפייהו (מו"ק ז). מי שזוכה לגור בנתיניה ולא מפספס שום טיש ושום תורה, לא יכול להיות בשבת קודש במקום אחר, כי התורה נהפך לחמצן שלו, כך העיד לפני הרה"ג רבי אפרים פישל גרין שליט"א, מנהל רוחני של ישיבת היכל תורה צאנז בנתיניה.

אתמול בשבע ברכות היה לי עת רצון, גם לקבל השפעות טובות ממרן הרבי שליט"א, גם לשמוח את הראש ישיבה החביב שליט"א, וגם לשמוח את ידידי בנש"ק רבי שמואל שליט"א. אני מכיר לא מעט חתנים, חתן כזה שמלא וגדוש בתורה וביראת שמים, שזוכה לזה חן נדיר, קשה למצוא. הגמרא במסכת סוכה (מט:), אמר ר' חמא בר פפא, כל אדם שיש עליו חן, בידוע שהוא ירא שמים, אשרי יולדתו.

זכיתי בשמחה להתברך מהרבי שליט"א פעמיים. הרבי התעניין אצלי בתחילת השבע ברכות אם נטלתי ידים, הרבי מברך אותי לזכות להמשיך ביתר שאת להרביץ תורה ברבים.

זכיתי גם בחודש האחרון לפגוש את הרבי שליט"א בשמחה, ולספר לרבי על קהילת צאנז בחיפה, שהזמינו אותי לשאת נאום, פתחו שם בית ספר לבנות על טהרת הקודש. סיפרתי לרבי שליט"א כמה התרגשתי לראות את האברכים היקרים בצאנז בחיפה, הרבי אמר לי פעמיים ישר כח בהתרגשות. טייקע אידן - יהודים יקרים, כמה חשוב לבוא לבשר לצדיקים בשורות טובות, מבורך עד ערב הם שומעים על צרות ועל קשיים, 'כי ה' דיבר טוב על ישראל' (במדבר י, כט), הדבק במדותיו של הקב"ה.

הראש ישיבה שליט"א דיבר נאום חוצב להבות אש, והקדים שזה רק הכנה לדברי אלקים חיים של מרן הרבי שליט"א. הרבי שליט"א ברוב הענווה מרבה לדבר על ברא מזכה אב, בו בזמן שהרבי שליט"א יגע בתורה יומם ולילה, ממעט באכילה ושתייה. עיני ראו ולא זר, כשהביאו לפתן בסוף הסעודה לרבי, הרבי הסתכל בתמיהה, האם זה נחוץ עוד מאכל.

לפני שהרבי פתח את פיו בדברי תורה, הגיעו קבוצת בחורים שלמדו מסכת שבת בעיון, ושורו גראמען - חרוזים על החיבור שלהם למסכת שבת, על החיבור שלהם לשבת קודש אצל הרבי שליט"א בצל הקודש, 'מ'טוהט זיך ווייךן בייים פיייער די גרויסע קאך, אל מול פני הקודש מיט אַ מתנה' - מסתופפים אצל השלחת אש בחמימות גדולה, נגיש מתנה מול פני הקודש. היה מרגש מאד לראות איך הרבי בירך את אותם בחורים, איזה שמחה הם גרמו לרבי, זה היה רק הכנה לדברי אלקים חיים של הרבי שליט"א.

מי ששמע את כל התורה שהרבי שליט"א דיבר בשבע ברכות, שמע תורה שיש שם פרד"ס, פשט רמז דרש סוד, שמע כמה מאושר יהודי שזוכה להיות דבוק בתורה, וכמה ההיפך. הרבי דיבר דברי מוסר, הרבי לוחם נגד המודרניזציה, והרבי מדבר איך ראוי להיראות התנהגות נכונה פון אַ חסידישער גחור - של בחור חסידי. ותוך כדי הרבי מספר סיפורים מאביו הקדוש דער פלאם פיייער - שלהבת אש. כשהרבי מדבר על אביו, ער פילט זיך און מיט טרען - הוא מתמלא בדמעות.

החתונה היתה סמוך ונראה ליומא דהילולא קדישא של אביו הקדוש, ומי ששמע מה שהרבי דיבר, חש שהרבי לא מחזיק טיבואת לנפשיה בכל מה שקורה במוסדות צאנז, הכל זה מכוחו של אותו זקן. מורי ורבותי, אמרתי אחרי השבע ברכות לבנו חביבו של הרבי שליט"א, שהתורה בשבע ברכות היה בשבילי לימוד מוסר, הרבי גם הזכיר בתורה כמה חשוב ללמוד מוסר וחסידות, והרבי אמר שכשלומומים זאת, מבינים שגם דף גמרא זה מוסר.

בחוברת הנפלאה 'שפע חיים דברי תורה' שיוצא כל שבוע, הביאו ללומדי הדף היומי דברות קודש שהרבי הקדוש אמר כשנכנס למתיבתא בקרית צאנז בשנת תשכ"ד, הרבי צוק"ל הסביר 10 מהלכים להבין את דברי התוספות.

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (קג, ז), וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. החסד שהרבי הקדוש צוק"ל בדמים תרתי משמע, הקים את בית החולים לניאדו, ומי בעיקר נהנה מזה, עברתי שם אחרי השבע ברכות, בעיקר נהנים מזה עמך בית ישראל, לא אנ"ש ולא אונזעקע, בודאי שאם יהודי ירא שמים צריך לא עליכם, או להבדיל בזמן שמחה, אז בודאי שלניאדו זה הצלה ענקית. דודי הצדיק ראש ישיבת בוהוש רבי יהושע ברים צ"ל, הרבה נעזר בבית חולים לניאדו.

החסד שהרבי צוק"ל בנה, תוך כדי יגיעת והרבצת התורה יומם ולילה במסירות נפש, זה עד עולם. קשה בכלל לדמיין איך העיר נתניה היתה נראית, בלי המסירות נפש של הרבי צוק"ל לכלל ישראל.

נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו מתוך בריות גופא, שיראה נחת ושמחה מכל הצאצאים, מכל החסידים מכל התלמידים, מכל עמך בית ישראל, כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו, שיוכל להשפיע על כלל ישראל, תורה יראת שמים וחסד, ושכבר נזכה שהרבי ילווה אותנו בקרוב לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - ב"ב דף כה, י"ז תמוז תשפ"ד)

בשבת נחמו קורין עשרת הדברות, ובשבעות קורין גם כן עשרת הדברות, כי בשבעות נתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל, וכן כשיבא משיח צדקינו כתיב 'תורה חדשה מאתי תצא' (ישעיה נא, ד), לכך קורין עשרת הדברות בשבת נחמו. (קדושת לוי שבת נחמו)

נקודה
למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד צ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661